UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

43 Factis & verbis doctor sis, atq[ue] pudicus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

Item ex eodem, *c. 28.*

4 ps NOn *a* oportet in baſilicis, ſeu in eccleſiis agapem facere, & intus 1 manducare, vel accubitus ſternere.

1 ¶ Et intus] *Græcè eſt*, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ, *quod Dionyſius vertit*, nec intra domum Dei, *ſed apud Balſamonem abeſt vox*, Dei.

C. V. ¶ *Niſi neceſſitate coacti clerici in eccleſia non conviventur.*

Item ex concilio Carthagin. 3. *c. 30.*

NVlli *b* epiſcopi, vel clerici in eccleſia conviventur, niſi forte tranſeuntes hoſpitiorum neceſſitate illic reficiantur. Populi etiam ab hujuſmodi conviviis, quantum poteſt fieri prohibeantur.

C. VI. ¶ *De eodem.* PALEA.

Item ex dictis beati Benedicti Abbatis.

ORatorium *c* hoc ſit, quod dicitur; nec ibi quidquam aliud geratur, vel condatur, quàm quod divinis miniſteriis *d* conveniat.

C. VII. ¶ *De eodem.*

Item Auguſtinus *epiſt. 109. de regula monachorum.*

IN oratorio * præter orandi, & pſallendi cultum penitus nihil agatur, ut nomini huic & opera jugiter impenſa concordent.

DISTINCTIO XLIII.

1 ps P*Vdicus* e *quoque debet eſſe ſacerdos, ut & moribus & verbis pudorem indeſinenter exhibeat. Vnde in canticis canticorum* f *genæ ſponſæ, id eſt, prædicatores, turturi comparantur.* ¶ *Debet etiam gratiam docendi habere: quia, ut Hieronymus ait,* g [*Innocens & abſque ſermone converſatio, quantum exemplo prodeſt, tantum ſilentio nocet. Nam latratu canum, & baculo* 1 *paſtorum, lupi ſunt arcendi.*] *In ipſa autem doctrina diſcretum oportet eſſe rectorem, ne aut tacenda proferat, aut proferenda taceat.*

1 ¶ Baculo] *In epiſtola B. Hieronymi legitur*, baculoque paſtoris luporum rabies deterrenda eſt. *Sed gloſſa ordinaria cum Gratiano concordat.*

C. I. ¶ *De diſcretione prædicationis, & ſilentii.*

Vnde Gregorius *part. 2. ſui paſtoralis, c. 4. ait.*

SIt rector diſcretus in ſilentio, utilis in verbo, ne aut tacenda proferat, aut proferenda reticeſcat. Nam ſicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiſcretum ſilentium eos, qui erudiri poterant, in errore derelinquit. Sæpè namque rectores improvidi, humanam amittere gratiam formidantes, loqui liberè recta pertimeſcunt, & juxta veritatis vocem *h* nequaquam jam gregis cuſtodiæ, paſtorum ſtudio, ſed mercenariorum vice deſerviunt: quia veniente lupo fugiunt, dum ſe ſub ſilentio abſcondunt. Hic namque eos per prophetam *i* Dominus increpat, dicens, [*Canes muti, non valentes latrare.*] Hinc rurſus queritur, dicens, *k* [*Non aſcendiſtis ex adverſo, neque oppoſuiſtis murum pro domo Iſrael, ut ſtaretis in prælio in die Domini.*] Ex adverſo quippe aſcendere, eſt pro defenſione gregis, voce libera, hujus mundi poteſtatibus contraire. Et in die Domini in prælio ſtare, eſt pravis decertantibus ex juſtitiæ amore reſiſtere. Paſtorem enim recta timuiſſe dicere, quid eſt aliud, quàm tacendo terga præbuiſſe? qui nimirum ſi pro grege ſe objicit, murum pro domo Iſraël hoſtibus opponit. Hinc rurſus delinquenti populo dicitur *l*, [*Prophetæ tui viderunt tibi falſa, & ſtulta nec aperiebant iniquitatem tuam, ut te ad pœnitentiam provocarent.*] Prophetæ quippe in ſacro eloquio nonnunquam doctores vocantur, qui dum fugitiva eſſe præſentia indicant, quæ ſunt ventura manifeſtant: quos divinus ſermo falſa videre redarguit, quia dum culpas corripere metuunt, incaſſum delinquentibus promiſſa ſecuritate blandiuntur: qui iniquitatem peccantium nequaquam aperiunt; quia ab increpationis voce conticeſcunt. Clavis quippe apertionis eſt ſermo correptionis, quia increpatio culpam detegit, quam ſæpè neſcit ipſe etiam, qui perpetravit. Hinc Paulus ait *a*, [*Vt potens ſit in doctrina ſana exhortari, & eos qui contradicunt, redarguere.*] Hinc per Malachiam *b* dicitur, [*Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirunt ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum eſt.*] Hinc per Eſaiam *c* Dominus admonet, dicens, [*Clama, ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem tuam.*] Præconis quippe officium ſuſcipit, quisquis ad ſacerdotium accedit, ut ante adventum judicis, qui terribiliter ſequitur, ipſe ſcilicet clamando gradiatur. Sacerdos ergo, ſi prædicationis eſt neſcius, quam clamoris vocem daturus eſt præco mutus? Hinc eſt enim, quòd ſuper paſtores primos in *d* linguarum ſpecie Spiritus Sanctus inſedit, quia nimirum, quos repleverit, de ſe protinus loquentes facit. Hinc Moyſi præcipitur *e*, ut tabernaculum ſacerdos ingrediens tintinnabulis ambiatur, ut videlicet prædicationis voces habeat, ne ſuperni inſpectoris judicium ex ſilentio offendat: ſcriptum quippe eſt, [*ut audiatur ſonitus, quando ingreditur, vel egreditur ſanctuarium in conſpectu Domini, & non moriatur.*] Sacerdos namque ingrediens, vel egrediens moritur, ſi de eo ſonitus non auditur, quia iram contra ſe occulti judicis exigit, ſi ſine prædicationis ſonitu incedit. Aptè autem tintinnabula veſtimentis illius deſcribuntur inſerta. Veſtimenta enim ſacerdotis quid aliud, quàm recta opera debemus accipere? propheta teſtante, qui ait, *f* [*Sacerdotes tui induantur juſtitia.*] Veſtimentis itaque illius tintinnabula inhærent, ut *g* vitæ viam cum linguæ ſonitu ipſa quoque bona opera ſacerdotis clament. Sed cùm rector ſe ad loquendum præparat, ſub quanto cautelæ ſtudio loquatur, attendat, ne ſi inordinatè ad loquendum rapitur, erroris vulnere corda audientium feriantur: & cùm fortaſſe ſapiens videri deſiderat, unitatis compagem inſipienter abſcindat. Hinc namque veritas dicit *h*, [*Habete ſal in vobis, & pacem habete inter vos.*] Per ſal quippe verbi ſapientia deſignatur. Qui ergo loqui ſapienter nititur, magnopere metuat, ne ejus eloquio audientium unitas confundatur. Hinc Paulus *i* ait, [*Non plus ſapere quàm oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem.*] Hinc in ſacerdotis veſte juxta divinam *k* vocem tintinnabulis mala punica conjunguntur. Quid enim per mala punica niſi fidei unitas deſignatur? Nam ſicut in malo punico, uno exterius cortice multa interius grana muniuntur, ſic innumeros ſanctæ eccleſiæ populos unitas fidei contegit, quos intus diverſitas meritorum tenet. Ne igitur rector incautus ad loquendum proruat, hoc, quod jam præmiſimus, per ſemetipſam veritas diſcipulis clamat *l*, [*Habete ſal in vobis, & pacem habete inter vos:*] ac ſi figuratè per habitum ſacerdotis dicat, mala punica tintinnabulis jungite, ut per omne, quod dicitis, unitatem fidei cauta obſervatione teneatis. Providendum quoque eſt ſollicita intentione rectoribus, ut ab eis non ſolùm prava nullo modo, ſed ne recta quidem nimiè & inordinatè proferantur: quia ſæpè dictorum virtus perditur, cùm apud corda audientium, loquacitatis incauta importunitate levigatur, & auctorem ſuum

a *Burch. l. 3. c. 82. Ivo part. 3. c. 32. Anſ. l. 5. c. 78.* b *Burch. l. 3. cap. 83. Ivo p. 3. c. 74.* c *In regu. B. Benedicti. c. 52. Burch. l. 3. c. 81. Ivo p. 3. cap. 71.* d *al. laudib.* * *Senſus non verba. Iſidor. Erym. l. 15. c. 4.* e *Smaragdus in re. B. Benedicti. c. 25. Burch. l. 3. c. 80. Ivo p. 3. c. 72.* f *Cant. 5. ex gl. interli. ibi.* g *Ad Oceanum ep. 83. & gl. or. in 1. Tim. 3. in ver. doctorem.* h *Ioan. 10.* i *Eſ. 56.* k *Ezech. 13.* l *Thren. 2.*

a *Ad Tit. 1.* b *Mal. 2.* c *Eſ. 58.* d *Act. 2.* e *Exod. 28.* f *Pſal. 131.* g *al. li.* h *Marc. 9.* i *Rom. 12.* k *Exod. 28.* l *Marc. 9.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

hæc eadem loquacitas inquinat, quæ ſervire auditoribus ad uſum profectus ignorat. Vnde bene per Moyſen dicitur a, [*Vir qui fluxum ſeminis patitur, immundus eſt.*] In mente quippe audientium, ſemen ſecuturæ cogitationis eſt qualitas auditæ locutionis; quia dum per aurem ſermo concipitur, cogitatio in mente generatur. Vnde & ab hujus mundi ſapientibus prædicator egregius ſeminiverbius *b* eſt vocatus. Qui ergo fluxum ſeminis patitur, immundus aſſeritur, quia multiloquio ſubditus, ex eo ſe inquinat: quod ſi ordinatè promeret, prolem rectæ cogitationis edere in audientium corda *c* potuiſſet: dumque incautus per loquacitatem defluit, non ad uſum generis, ſed ad immundiciam ſemen effundit. Vnde Paulus quoque, cùm diſcipulum de inſtantia prædicationis admoneret, dixit *d*, [*Teſtificor coram Deo, & Chriſto Ieſu, qui judicaturus eſt vivos & mortuos, per adventum ipſius & regnum ejus, prædica verbum, inſta opportune, importune:*] Dicturus importunè, præmiſit [opportunè,] quia ſcil. apud auditoris mentem ipſa ſua utilitate ſe deſtruit, ſi habere importunitas opportunitatem neſcit.

C. II. ¶ *Porcis & canibus ſacra non ſunt committenda.*

Item Clemens *epiſt. 3. in extremo.*

2 ps IN mandatis *e* habemus, ut venientes ad civitatem diſcamus prius, quis in ea dignus ſit, ut apud eum cibum ſumamus, quantò magis nos ſcire convenit, quis, qualiſve ſit is, cui immortalitatis verba credenda ſunt? Solliciti enim, & valdè ſolliciti eſſe debemus, ne *f* margaritas noſtras mittamus ante porcos. Sed & ob alias cauſas utile eſt viri hujus habere me notitiam. Si enim ſciam, quia in his, de quibus non poteſt dubitari, quòd bona ſint, emendatus eſt, & inculpabilis, hoc eſt, ſi ſobrius, ſi miſericors, ſi juſtus, ſi mitis, & humanus (quæ utiq; bona eſſe nullus ambigit) tunc conſequens videbitur, ut ei, qui obtinet bona virtutum, etiam quod deeſt fidei & ſcientiæ, conferatur: & in quibus maculari ejus vita videtur, quæ eſt in reliquis probabilis, emendetur. Si verò in iis, quæ palàm ſunt, peccatis involutus permanet, & inquinatus, non me oportet ei aliquid de ſecretioribus, & remotis divinæ ſcientiæ proloqui, ſed magis proteſtari, & convenire eum, ut peccare deſinat, & actus ſuos à vitiis emendet. Quod ſi ingeſſerit ſe, & provocaverit nos dicere, quæ eum minus rectè agentem non oportet audire, prudenter eum debemus eludere. Nam nihil omnino reſpondere, auditorum cauſa utile non videtur: niſi fortè exiſtiment nos reſponſionis penuria declinare certamen, & fides eorum lædatur, non intelligentium propoſitum noſtrum.

C. III. ¶ *Verba prædicationis perſecutoribus ſuis prælati non ſubtrahant.*

Item Anacletus, *epiſt. 1. omnibus epiſcopis.*

3 ps SCimus *g* autem multos ob id infeſtare doctores, ut eos perdant, & placita propriæ voluntatis adimpleant. Non propterea tamen doctores (in quantum vires ſuppetunt) à recta æmulatione, & bona intentione *h* recedere debent, ſcientes, quia beati *i*, qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam.

C. IIII. ¶ *Non eſt mundus à ſanguine ſubjectorum, qui Dei conſilium illis non annuntiat.*

Item Gregorius *Venantio, lib. 1. epiſt. 33.*

EPheſiis Paulus dicit *k*, [*Mundæ ſunt manus meæ à ſanguine omnium veſtrûm: non enim ſubterfugi, quo minus annuntiarem omne conſilium Dei vobis.*] Mundus ergo à ſanguine eorum non eſſet, ſi eis Dei conſilium annuntiare noluiſſet: qui cùm increpare delinquentes noluerit, eos proculdubio tacendo paſtor occidit.

C. V. ¶ *Æternæ damnationis pœnam incurrit prædicator, qui ſemen divini verbi non ſpargit.*

Item Nicolaus *ad Michaelem Imperatorem in epiſtola cujus initium eſt* [*Propoſueramus.*]

DIſpenſatio *a* eſt nobis cœleſtis ſeminis injuncta: *væ* b *ſi non ſparſerimus: væ ſi tacuerimus.* Quod cùm electionis vas formidet, & clamet, quantò magis cuilibet exiguo metuendum eſt? Proinde ſicut non leve diſcrimen incumbit Pontificibus ſiluiſſe pro divinitatis cultu, & eccleſiæ correctione quod congruit, ita his (quod abſit) non mediocre periculum eſt, qui cum debeant parere, deſpiciunt.

4. pars. *Pariter* c *quoq; obſervare debet ſacerdos, ne indignis, & non intelligentibus ſecreta myſteria, ſua prædicatione reſerare incipiat. Qui enim ea docet, quæ ab auditoribus non valent intelligi, non ad eorum utilitatem, ſed ad ſui oſtentationem facit. Vnde in expoſitione* [Beati immaculati.] *dicitur:* [*Vitium eſt ſecreta myſteria vulgare indignis: quod fit vel loquacitate incauta, dum ſine judicio volat irrevocabile verbum, vel adulatione, ut ei placeat, cui ſecreta revelat, vel jactatione ſcientiæ, ut plura ſcire videatur.*] *In quibus omnibus profectò datur intelligi, quanta debeat eſſe diſcretio in prædicatione ſacerdotis: quâ ſi forte caruerit, tanquam truncato naſo, ſacerdotalis officii judicatur indignus.*

DISTINCTIO XLIIII.

1 ps *CVm autem vinolentus eſſe prohibetur, gulæ intemperantiam nequaquam habere permittitur. Neque enim ebrietas prohibetur, & voracitas permittitur. Vtrumque enim inter opera tenebrarum Apoſtolus connumerat, ſcribens Romanis* d, [Non in comeſſationibus, & ebrietatibus.] *Ventris* e *namque ingluvies ad luxuriam provocat facile, & omne opus bonum diſſolvit. Vnde venter & genitalia ſibimetipſis vicina ſunt: ut ex vicinitate membrorum confœderatio intelligatur vitiorum. Hinc etiam Nabuzardam* f *principem coquorum murum Hieruſalem deſtruxiſſe legitur: quia venter, cui multitudo coquorum deſervit, ædificia virtutum ad ſolum redigit. Sacerdos itaque de altari vivere, non luxuriari quærat, ut ait Hieronymus* g, [Tibi ô ſacerdos altario vivere, non luxuriari permittitur.] *Sunt autem comeſſationes non ſolùm ſacerdotibus, ſed etiam laicis noxiæ: qui feſtivos, & ſolennes dies non aliter ſe dignè celebrare putant, niſi comeſſationibus deſerviant.*

C. I. ¶ *Non eſt vacandum comeſſationibus & ebrietatibus.*

Vnde Auguſtinus *ſcribit ad Aurelium epiſcopum, epiſt. 64.*

COmeſſationes *h* & ebrietates ita conceſſæ & licitæ putantur, ut in honorem etiam beatiſſimorum martyrum non ſolùm per ſolennes dies, (quod ipſum quis non lugendum videat, qui hæc non carneis oculis inſpicit?) ſed etiam quotidie celebrentur. *& poſt pauca:* Non ergo aſperè, quantum exiſtimo, non duriter, non modo imperioſo iſta tolluntur: magis docendo, quàm jubendo, magis monendo, quàm minando. Sic enim agendum eſt cum multitudine peccantium. *i* Severitas autem exercenda eſt in peccata paucorum. Et

a *Levit. 15.* b *Actor. 17.* c *al. corde.* d. *2. Timoth. 4.* e *Matth. 10. Marc. 8.* f *Matth. 7.* g *Ivo p. 5. c. 237.* h *al. inſtitutione.* i *Matth. 5.* k *Act. 20.*

a *Diſpenſatione nobis.*] *orig.* b *1. Corinth. 9.* c *Gloſſ. ord. ex Ambroſ. ſerm. 2. in Pſal. 118. in ver.* [*Abſcondi eloquia tua.*] d *Rom. 13.* e *Hieron. in ep. ad Amandum, & Auguſt. de Temp. ſerm. 65. Gregor. in paſtor. part. 3. cap. 20.* f *4. Reg. ultim. ſecundùm 70.* g *In Michæam, cap. 3. in extremo.* h *Ivo part. 13. cap. 68.* i *abeſt ab orig. Ivone & aliquot manuſcriptis Gratiani.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN